

Selgitused, kuidas lahendada võrrandit.

$$5x + 2 \equiv 0 \pmod{37}$$

Esiteks võime viia nagu ikka 2 paremale poole,

$$5x \equiv -2 \pmod{37}$$

Sisuliselt otsitakse arvu, mis 5-ga korrutades annaks $-2 \pmod{37}$, ehk siis $-2/5 \pmod{37}$. Kuidas selline arv leida, sest modulaarses arvutuses me tavapäraselt jagada ei saa? Eukleidese algoritm ja teadmine, et 37 on algarv, annavad meile võimaluse leida arvu $a \equiv 1/5 \pmod{37}$ – ehk siis arvu, mis viiega korrutades annab 1, $a*5 \equiv 1 \pmod{37}$ (ehk siis arvu 5 pöördväärtuse $\pmod{37}$).

Edasi saab juba meie võrrandit korrutada selle arvuga a, saades vasakule poolele $a*5*x \equiv 1*x \equiv x \pmod{37}$, ja paremale poolele $-2*a \pmod{37}$, ehk siis kokku $x \equiv -2*a \pmod{37}$.

Kuidas leida arv a?

Selleks kasutame Eukleidese algoritmi.

Nimelt kirjutame välja, kuidas arvutame EA abil SÜT (5, 37). Me tegelikult küll teame, et $SÜT(5,37) = 1$, kuid nii saame võimaluse avaldada

$1 = SÜT(5,37) = u*5 + v*37$, kus u ja v on täisarvud, mille me leiame EA abil.

$$SÜT(5,37) = SÜT(2,5) = 1$$

Siinjuures kirjutame üles, kuidas jäägiga jagamine täpselt toimub.

$$37 = 7*5 + 2, \text{ ehk siis } 2 = 37 - 7*5$$

$$5 = 2*2 + 1, \text{ ehk siis } 1 = 5 - 2*2 = 5 - 2*(37 - 7*5) = 15*5 - 2*37$$

See tähendab, et $u = 15$ ja $v = -2$

Nüüd vaatame, mis juhtub modulaarses arvutuses:

$$1 \equiv 15*5 - 2*37 \pmod{37}$$

$-2*37 \equiv 0 \pmod{37}$, seega on meil kokkuvõttes $1 \equiv 15*5 \pmod{37}$, mis tähendab, et $a = 15$ ongi 5 pöördväärtus, mida otsisime.

Võttes nüüd uuesti ette esialgse võrrandi $5x \equiv -2 \pmod{37}$, tuleb meil mitte mõlemat poolt jagada 5-ga, vaid korrutada selle pöördväärtusega 15

(nagu tava-aritmeetikaski, kui selle asemel, et jagada 4-ga, korrutame $1/4$ -ga).

Seega on tulemuseks $15*5x \equiv 15*(-2) \pmod{37}$

Ehk siis $x \equiv 7 \pmod{37}$, sest $15*5 \equiv 1$ ja $15*(-2) \equiv -30 \equiv 7 \pmod{37}$.

Võrrandisüsteemi lahendamine.

$$8x + 31y \equiv 6 \pmod{83}$$

$$2x + 16y \equiv 42 \pmod{83}$$

Alustame nagu tavalise võrrandisüsteemiga ja taandame ühe muutujatest välja. Selleks korrutame teist võrrandit 4-ga ja lahutame tulemuse esimesest võrrandist.

Järele jääb

$$31y - 4 \cdot 16y \equiv 6 - 4 \cdot 42 \pmod{83}$$

$$50y \equiv 4 \pmod{83}$$

Nüüd lahendame selle võrrandi. Esmalt on meil jällegi vaja leida 50 pöördväärtus (sellega korrutamine tähendab siin 50-ga jagamist).

Kasutame jällegi EA ja leiame, et $1 = 5 \cdot 50 - 3 \cdot 83$

$$\text{Ehk siis } 5 \cdot 50 \equiv 1 \pmod{83}$$

$$\text{Seetõttu } y \equiv 5 \cdot 4 \equiv 20 \pmod{83}$$

Järgmiseks tuleb arvutada välja ka x .

Asendame y teises võrrandis:

$$2x + 16 \cdot 20 \equiv 42 \pmod{83} \text{ ehk}$$

$$2x \equiv 54 \pmod{83}$$

lahendame ka selle võrrandi analoogselt, leides arvu 2 pöördväärtuse

Kasutame EA ja saame, et $1 = 42 \cdot 2 + 83$,

ehk siis 2 pöördväärtus on 42

Seega $x \equiv 42 \cdot 54 \equiv 27 \pmod{83}$.

Ehk vastus on : $y \equiv 20 \pmod{83}$ ja $x \equiv 27 \pmod{83}$